

עירובין צז: (המשנה) עד צח: (המשנה השנייה)

ביאורי מושגים

טלטול חפץ מרשות לרשות - כדי לעבור על איסור הוצאה מרשות הרבים לרשות היחיד (ולהפך) יש צורך לעקור חפץ הנמצא ברה"י ולהניחו ברה"ר. אם לא היתה עקירה או שלא היתה הנחה אין כאן איסור תורה. אם רק חלק מהחפץ הונח ברשות הרבים או שהחפץ לא הונח ברה"ר אלא עדיין נמצא באויר (הגמרא בתחילת מסכת שבת דנה במקרים נוספים שבהם החפץ לא נחשב מונח) - גם אז אין איסור תורה. המשנה שלנו עוסקת במקרה שבו התגלגלה מגילה מיד האדם לרה"ר. מהתורה אין איסור להחזיר את המגילה כיוון שהיא לא מונחת כולה ברה"ר. הגמרא דנה גם במקרה שבו המגילה התגלגלה אבל עדיין מונחת באויר - גם כאן אין איסור כיוון שהמגילה לא הונחה ברה"ר.

משנה

התגלגלה מגילה ממפתן הדלת (רמפה שלפני הדלת) לרה"ר:

מחזירה אליו.

התגלגלה המגילה מהגג לרה"ר:

ת"ק: הגיעה עד 10 טפחים מהקרקע - מותר להחזירה. פחות מ10 טפחים - אסור להחזירה (ויש להופכה על הכתב).

ר' יהודה: כל עוד לא נגעה בקרקע - מותר להחזירה.

ר' שמעון: גם אם נגעה בקרקע - מותר להחזירה (זאת כיוון שקדושת כתבי הקדש דוחה את כל איסורי דרבנן).

עקרונית אסור להניח ספרי קודש על פניהם - כאן משום החשש לבזיון התיירו.

ר"י ות"ק לא נחלקו אלא התייחסו למצבים שונים:

ת"ק - התייחס לכותל משופע שם הספר נח. לכן מתחת 10 טפחים הספר נחשב כנמצא ברה"ר (רה"ר תופסת 10 טפחים לגובה).

ר' יהודה - התייחס לכותל רגיל שם הספר לא נח. רק כשהספר יגיע לקרקע הוא ינות ורק אז הוא ייחשב ברה"ר (הספר נחשב כנמצא ברשות הרבים רק באשר הוא נח).

דחיה לתירוץ - מצאנו ברייתא הקובעת:

מותר להחזיר את המגילה רק אם היא נמצאת במרחק 4 אמות.

אם המפתן הוא כרמלית ניתן לומר שחכמים חששו לאיסור תורה (שיעבירונו 4 אמות ברה"ר) ולא חששו לאיסור דרבנן (שיעבירונו מרה"ר לכרמלית).

אבל אם המפתן הוא רה"י - מדוע חששו חכמים לאיסור תורה אחד (שיעבירונו 4 אמות ברה"ר) ולא חששו לאיסור תורה אחר (שיעבירונו מרה"ר לרה"י)?!

תירוץ א': המפתן הוא רה"י.

הסבר רב יהודה לתירוץ: ההיתר להחזיר מבוסס על שיטת ר"ש (הסובר שאיסורי דרבנן מתבטלים בפני כתבי הקודש).

הסבר רבה לתירוץ: ההיתר להחזיר הוא לפי כולם - כאן מדובר כשרבים עוברים על המפתן (ובבזיון גדול כולם מודים שאיסורי דרבנן מתבטלים).

שאלה:

מדוע כשהמגילה נפלה מהמפתן מותר להחזירה? (ואין חשש שתיפול לגמרי וילך להחזירה או להוליכה ד"א).

שאלה: מדוע לא חוששים שיעביר את המגילה מרה"ר (מקום נפילת המגילה) לרה"י (הבית) דרך הכרמלית (המפתן)?

תשובות: א. המפתן ארוך ולכן האדם יזכר באמצע הדרך. ב. מדובר בספרים ולכן בדרך כלל קורא מהם במקומם. ג. אנו סוברים שמהלך כעומד, (ולכן גם כשהולך בלי הפסקה אנו קובעים שהלכתית המגילה הונחה בכרמלית).

תירוץ ב': המפתן הוא כרמלית. (שם החשש הוא רק מדרבנן ובדרבנן מקילים).

המשנה

אדן החלון - מותר לשים עליו ולקחת ממנו חפצים בשבת.

מיקום אדן החלון

1. אדן חלון פונה לרה"ר (בפונה לרה"י פשוט שמותר).
2. אדן החלון גבוה 10 טפחים מהרצפה (אם הוא נמוך מ10 טפחים הוא נחשב רה"ר).

יציבות הכלים על אדן החלון

3. ההיתר תקף רק לכלים שבירים (בהם אדם נזהר שלא יפלו לרה"ר).
4. ההיתר תקף רק לאדן הרחב מ4X4 טפחים (אם הוא צר מ4 טפחים חזקה שהכלים יפלו).